Hallituksen esitys työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta (HE 87/2020 vp) ja sitä täydentävä hallituksen esitys (HE 114/2020 vp)

Hallitussihteeri Meri Pensamo, TEM

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Kokeilu

- Ehdotus laiksi työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta
- Määräaikainen kokeilu 1.1.2021 / (1.3.2021) – 30.6.2023
- Kattaa 26 aluetta, joihin kuuluu yhteensä 125 kuntaa
- Kunnat päättäisivät itse yhteistyömuodostaan (kuntalain mukaiset mahdollisuudet)
- Tarkoituksena on saada tietoa yhteiskunnallisen päätöksenteon tueksi: lisäisikö työllisyyttä edistävien tehtävien kuntapohjainen hoitaminen palvelujen vaikuttavuutta ja millä tavoin?
- Koskee valtion TE-toimistojen eräiden asiakasryhmien ja eräiden tehtävien hoitamista kunnan tai kuntaryhmän muodostamalla kokeilualueeella
- Saatavaa tietoa hyödynnetään valmisteltaessa pysyvää tehtävien siirtoa valtiolta kunnille (kuukausittainen seuranta + VN TEAS arviointi)

Kokeilun asiakasryhmä

Työttömät työnhakijat, työllistettynä olevat ja työllistymistä edistävissä palveluissa olevat työnhakijat, joiden kotikunta on kokeilualueen kunnassa ja jotka

- eivät täytä ansiopäivärahan saamisen edellytyksiä tai
- ovat alle 30-vuotiaita tai
- ovat maahanmuuttajia tai vieraskielisiä

Kokeilualueiden asiakkaiksi siirretään ne, jotka kuuluvat kokeilun asiakasryhmään ja ne, jotka kokeilun aikana täyttävät asiakkuuden edellytykset (ilmoittautuvat työttömäksi työnhakijaksi, muuttavat maahan)

Kokeilualueen kunnan tehtävät

- Vastata asiakkaan palveluprosessista, palveluohjauksesta ja neuvonnasta
- Myöntää etuuksia: palkkatuki, starttiraha, matka- ja yöpymiskustannusten korvaukset, kulukorvaus
- Päättää työnhakijan omaehtoisen opiskelun tukemisesta työttömyysetuudella ja tukemisen lakkaamisesta sekä kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa tarkoitetun omaehtoisen opiskelun tukemisesta ja tukemisen lakkaamisesta
- voi ottaa vastaan ja julkaista työnantaja-asiakkaan ilmoituksen avoimesta työpaikasta sekä esitellä työnantajalle työnhakijoita

Kokeilualueen kunnan työttömyysturvaan liittyvät tehtävät

- Antaa työttömyysturvalaissa tarkoitetun työvoimapoliittisen lausunnon:
    - Työnhakijan osallistumisesta työllistymistä edistävään palveluun ja palvelun sisältymisestä työllistymissuunnitelmaan tai sitä korvaavaan suunnitelmaan (vaikutus työttömyysetuuden korotusosaan);
    - JTYPL:ssa tarkoitetuista työttömyysetuudella tuettuun työnhakijan omaehtoiseen opiskeluun liittyvistä edellytyksistä;
    - Kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa tarkoitetusta maahanmuuttajan omaehtoisen opiskelun tukemisesta.
- Pyytää asiakkaalta työttömyysturvaoikeuden ratkaisemiseksi tarpeelliset selvitykset ja ilmoittaisi tiedot TE-toimistolle työvoimapoliittisen lausunnon antamista varten.

Palveluiden rahoitus ja hankinta

- Kokeilulaissa tarkoitetut kuntien palvelut rahoitetaan valtion varoista talousarviossa myönnettyjen määrärahojen rajoissa.
- ELY/TE-toimisto/TE-asiakaspalvelukeskus kilpailuttavat ja tekevät päätökset ostopalvelujen hankinnoista myös siltä osin, kun palveluja käyttävät kokeilualueiden kuntien asiakkaat.
- ELY-keskus määrittelee kiintiön, johon asti kokeilualueella on käyttövaltuus.
- KEHA-keskukselle jäävät JTYPL-laissa tarkoitettujen tukien ja etuuksien maksatukset.

Kokeilun resurssit

- Tavoitteena valtion ja kuntien osaamisen ja resurssien yhdistäminen
- Valtion TE-toimistojen henkilöstöstä siirtyy kuntien työnjohdon alle asiakkaiden siirtymää vastaava suhteellinen osuus, noin 960 htv
- TE-toimiston henkilöstön palvelussuhteet valtioon säilyvät muutoin ennallaan kokeilun ajan (valtio maksaa henkilöstömenot oman henkilöstönsä osalta)
- Kokeilualueet maksavat omat henkilöstömenonsa ja ovat kokeiluun hakeutuessaan sitoutuneet panostamaan vuosittain 15 % vuonna 2018 maksamastaan työmarkkinatukiosuudesta.

Kokeilun lisäkustannukset

Valtiolle aiheutuu kokeilusta yhteensä arviolta noin 9,3 miljoonan euron kustannukset

- Aluehallintoviraston 1,5 htv kokeilualueiden valvontaan
- TE-toimistojen asiakastietojärjestelmän ja sähköisten palvelujen kehittäminen sekä käytön järjestäminen kokeilualueiden kuntien viranhaltijoille
- TE-toimistojen asiakastietojärjestelmän käytön tuki kokeilualueiden kuntien viranhaltijoille
- Viestintä

TE-toimiston ja sen toimialueen kokeilualueiden yhteistyö

- Yhteistyövelvoite 22 §
- Kokeilualueen työ- ja elinkeinotoimiston ja kokeilualueen on perustettava tasavertaiseen kumppanuuteen perustuva yhteistyöelin
- Sovittaa yhteen ja seuraa alueen työllisyyden edistämisen kokonaisuutta
- Yhteistyöelimen kokoonpanosta ja yhteistyön osa-alueista voidaan antaa tarkempia säännöksiä TEM asetuksella (annetaan yhteistyöelinten riittävän samankaltaisuuden varmistamiseksi sekä kokoonpanon että käsiteltävien asioiden osalta)
- Varmistaa sujuvat asiakasprosessit hallinnollisista rajoista huolimatta ja asiakkaiden yhdenvertaisuuden erityisesti toimeentuloa turvaavien etuuksien osalta
- Käsittelee asiakasmäärien kehittymistä, resurssien käyttöä (henkilöstö ja määrärahat), ostopalveluhankintoja (kuntien tarpeiden huomioon ottaminen), työnantaja- ja yrityspalvelujen toimintamallia